

тестантите (предимно членове на петдесетната църква, но също адвентисти и баптисти), както и 0,5% евреи. За свой майчин език 75% от „българските цигани“ посочват ромски⁸⁶, 20% – български; от „турските цигани“ обаче само 34% посочват ромски като първи език, затова пък 61% имат турски за майчин език; при власите (румънските цигани) 14% говорят ромски и 84% – влашки (балкано-романски език, родствен с румънския); *кардарашите* и *ловарите* имат най-висок дял ромски за майчин език, а 10% от тях посочват български. Тази картина се обяснява допълнително от факта, че 22% от запитаните роми сами се наричат турци, а 10% се смятат за българи.

От горното описание става ясно, че сред различните ромски групи се наблюдава различна степен на готовност за асимилация. Докато „турските цигани“ (предимно чрез езика) се приспособяват към заобикалящото ги турско население, то *кардарашите* съхраняват затвореността на своята група. Тези различия се дължат на два взаимно свързани фактора. *Кардарашите* имат една относително стабилна вътрешна социална структура, която остава до голяма степен недокосната от асимилационните посегателства на държавата⁸⁷, докато тъкмо „турските цигани“ са подлагани непрекъснато на принудителни административни мерки и по този начин загубват част от първоначалната си групова сплотеност. Тук ще оставя засега открит въпроса, дали държавната принуда е била насочена специално към „турските“ роми, или целта на тези мерки не е била по-скоро да се противодейства на едно побратимяване между различните етнически групи.

⁸⁶ Ромски (Romani или Romanes) най-общо се нарича езикът на ромите, а също и на синти. Това е индоевропейски език, който съдържа много индийски елементи, но също и такива от заобикалящите ромите език. В България има редица диалекти на този език, които само частично могат да се разбират един друг. Един кратък, но прецизен преглед върху ромския език се намира в *Reemtsma, K. Sinti und Roma. Geschichte, Kultur, Gegenwart. München, 1996, S. 69 ff.*

⁸⁷ Това зависи също и от техните ценностни представи, които строго забраняват сътрудничеството с властите. Тук вероятно става дума за един остатък от времето, когато *кардарашите* още не са водели уседнал начин на живот и са преживявали предимно от просия, амбулантна търговия по домовете на хората и от кражби (дали не играят роля и определени стереотипи на тяхното възприемане, тук не може да се провери). Срв. *Томова, I. Gypsies...* р. 24.